

TAGOLÓDÓ POLITIKAI SZÍNTÉR (I. RÉSZ)

ELŐSZÓ

1990 januárjában született meg az elképzelés, hogy dokumentumszámot készítsünk a kibontakozó jugoszláv alternatív politikai színterről, ilyképp rögzítve a folyóirat hasábjain is azt a történelmi pillanatot, amely több közép- és kelet-európai szocialista ország után Jugoszláviát is magával ragadni látszott. A hivatalos politikai színtér mellett országrészenként eltérő intenzitással és fáziseltolódással ugyan, de egyre inkább kitapinthatóvá vált egy (vagy több?) alternatív politikai színtér is, amelynek szereplői mind hangosabban és határozottabban sürgették, követelték az egypárti, monopolisztikus (diktatorikus) hatalom demokratikus, többpárti szabad választások útján történő újrafelosztását, a polgárok szabad politikai és egyéb érdekszerveződésének és egyesülésének szabadságát.

Ezt a történelmi fordulópontot előrejelző politikai tagolódást kívánták dokumentálni a vállalkozás kezdeményezői – dr. Jung Károly és a folyóirat szerkesztője –, méghozzá oly módon, hogy az a folyóirat tudományos jellegével összhangban forrásértékű legyen, és amellet, hogy a vonatkozó anyagot magyar nyelven is hozzáférhetővé teszi, a későbbiekben kordokumentumként további kutatások, tudományos értékelések alapját (is) képezhesse. Legelfogadhatóbb és legtárgyilagosabb megoldásnak az látszott, hogy az alternatív szervezetek valljanak magukról: ki-ki saját maga tegye le az asztalra „névjegyét”.

A jugoszláv alternatív politikai színteret bemutató dokumentumszám tervezetét a Lé-tünk szerkesztőbizottsága 1990. február 6-i ülésén egybehangzóan támogatta, és jóváhagyta a szerkesztő által betervezett kérdőív-javaslatot, amellyel a szerkesztőség egy közreműködést kérő levél kíséretében a gombamód szaporodó alternatív szervezetekhez (pártokhoz, egyesületekhez, mozgalmakhoz, csoportokhoz stb.) fordul.

Akkor úgy tűnt, tisztában vagyunk a feladat nagyságával, a nehezítő körülményekkel, ugyanakkor a vállalkozáshoz mérten korlátozott lehetőségeinkkel is – mindezt egybevetve azonban reálisnak ítéltük meg, hogy az anyag két hónap alatt összeállhat. Mennet közben derült ki, hogy sokkal több nehézséggel kell megküzdeni, mint amire számítottunk...

Február 7-től március 31-ig folyamatosan küldtük szét a sokszorosított kérdőíveket a csak körülményesen és sok utánjárással megszerzett címekre, hisz kezdetben még alig akadt hivatalosan bejegyzett szervezet (csak Szlovéniában és néhány Horvátországban), közzétett kapcsolatfenntartó címmel is csak kevesen rendelkeztek. Mintegy 120 alternatív szervezethez (illetve képviselőihez) folyamodtunk, némelyekhez több (két, három,

söt négy) ízben is (a posta sem bizonyult minden esetben megbízhatónak...). Közben versenyt futottunk az idővel, amely utolérhetetlen iramot diktált, így állandóan az volt az érzésünk, hogy kullogunk az események után.

Az ország nyugati részében – először Szlovéniában, majd Horvátországban is – az alternatív politikai színtér szinte egyik napról a másikra hivatalossá vált: bejegyezték (legalizálták) az újonnan alakult politikai pártokat, folytak a többpárti választások előkészületei, a nemrég még alternatívnak számító pártok az eddigi hatalmi párt oppozíciójává „léptek elő”, közülük némelyek választást nyertek, legitim hatalmat szereztek. Körlevelünk ezekben az országrészekben talált a legkisebb visszhangra, hisz a választásokon induló és rendkívül rövid felkészülési idővel rendelkező pártok, politikai szervezetek önmagukkal, a választási előkészületekkel, soraik rendezésével voltak elfoglalva, így nem jutott idejük, és nyilván érdekelve sem érezték magukat abban, hogy választóterületükön kívül eső közzelgel kommunikáljanak.

Be kellett látnunk, hogy *teljes*, összjugoszláv színteret átfogó külön dokumentumszám összeállítására – önhibánkon kívül – nincs lehetőség, vagy realizálása annyira elhúzódna, hogy időszerűségüket veszítenék azok az anyagok, amelyek megérkeztek szerkesztőségünkbe. Ezt viszont méltánytalannak tartottuk volna azokkal a szervezetekkel szemben, amelyek válaszra méltattak bennünket, és közös érdekékként tekintettek vállalkozásunkra. Így „zsugorodott” a dokumentumszám dokumentum rovatra, amelyben ez alkalommal, a tagolódo politikai színtér szereplőinek csak egy hányadát áll módunkban bemutatni, méghozzá eredeti elképzelésünktől eltérően nem köztársaságonkénti felosztásban, hanem ábécérendbe szedve.

Reméljük, hogy sikerül legyőznünk a pergő eseményekből, a kellő visszhang hiányából, a be nem tartott ígéretekből, a kommunikációs rövidzárlatokból, a beérkezett anyagok fordításából és megmunkálásából, valamint a vállalkozás megkövetelte csapatmunka hiányából adódó problémákat, és folytatni tudjuk a megkezdett munkát. Azok a hibák és esetleges következetlenségek, amelyek a most közreadott anyagban előfordulnak – tisztában vagyunk vele, hogy ilyenek vannak – a jelzett körülményeknek tudhatók be. Ezekért olvasóink szíves elnézését kérjük. Fontosabbnak ítéltük meg azonban, hogy akár nyersebb formában is, de *most* adjuk közre a nehezen összeállított anyagot, mint „csiszoltabban” ugyan, de jóval később. Annál is inkább, mivel nagyon valószínű, hogy 1990 Jugoszlávia-szerte a hatalom újrafelosztásának éveként vonul majd be a történelembe.

ÁROKSZÁLLÁSI BORZA GYÖNGYI

Szerkesztői megjegyzések

- A tartalommutató összeállításakor a magyar ábécét vettük alapul. A szervezet magyar elnevezése mellett zárójelben a székhelyet tüntettük fel. Kivételt azok a szervezetek képeznek, amelyek vagy országos jellegűek (köztársasági tagozatokkal), vagy pedig székhelyüket még nem határozták meg. A könnyebb azonosítás érdekében a szervezetek magyar elnevezése után minden esetben feltüntettük annak eredeti nevét is.
- Előfordult, hogy egyes szervezetek körlevelünkre válaszoltak ugyan, eljuttatták programjukat is, a kérdőívet azonban valamilyen – jelzett vagy nem jelzett – okból nem töltötték ki. Ezt adott esetben külön feltüntettük.
- Az alábbiakban – köztársaságonként csoportosítva – felsoroljuk mindazokat a szervezeteket, amelyek címére a kérdőívet a körlevél kíséretében elküldtük. A székhelyet csak abban az esetben tüntettük fel, ha az nem a vonatkozó köztársaság fővárosában van.

A Szerb SZK esetében a szervezeteket nem csoportosítottuk tartományok szerint, mégpedig azért nem, mert gyakori jelenség, hogy egy-egy szervezet az egész köztársaság területét behálózza. A feltüntetett székhely alapján azonban következtetni lehet a területi jellegre is, hisz Belgrád kivételével minden más székhelyet (tehát a két tartományi fővárost is) jelöltünk.

Listánkon (március 31-el bezárólag) a lentebb felsorolt szervezeteken kívül még kb. 30 olyan szerepelt, amelyről tudomásunk volt ugyan, de címüket nem sikerült meg tudni, így a kérdőívet sem juttathattuk el.

■ Mellékeljük a kérdőív szövegét is. A szervezetek által kitöltött kérdőívekben az egy-egy kérdésre adott válasz a sorszám alapján azonosítható, a kérdéseket esetről esetre nem ismételtük meg. A kérdőívben szereplő adatok a kérdőív alján feltüntetett időpontban érvényes állapotokat rögzítik.

■ A szám anyagát 1990. május 4-én zártuk le.

Bosznia-Hercegovina SZK

Demokrata Párt (Demokratska stranka, Mostar); Zöldek Környezetvédelmi Mozgalma (Eko pokret „Zeleni”); Muzulmán Demokrata Párt (Muslimanska demokratska stranka, Velika Kladuša–Zagreb); Demokrata Akciópárt (Stranka demokratske akcije); Ifjúsági Demokrata Szövetség (Demokratski savez mladih); KSZ – Demokrata Békepárt (SK – Demokratska mirotvorna stranka, Čitluk); Jugoszláv Demokrata Párt – Hazafias Front (Jugoslovenska demokratska stranka – otadžbinski front, Kukulje kod Srpca).

Crna Gora SZK

Demokrata Párt (Demokratska partija); Demokrata Alternatív Mozgalom (Demokratska alternativa); A Demokratikus Folyamatok Előmozdításának Egyesülete (Udruženje za unapređenje demokratskih procesa, Nikšić); Crna Gora Liberális Szövetsége (Liberalni savez Crne Gore, Cetinje); Környezetvédő Mozgalom (Eko pokret); Demokrata Forum (Demokratski forum).

Horvát SZK

HKSZ – Demokratikus Változások Pártja (SKH – Stranka demokratskih promjena); Szocialista Szövetség – A Horvátországi Szocialisták Szövetsége (Socijalistički savez – Savez socijalista Hrvatske); Horvát Szociálliberális Szövetség (Hrvatski socijalno-liberalni savez); Horvát Szociáldemokrata Párt (Socijaldemokratska stranka Hrvatske); Az Egyesült Európai Államokért Radikális Egyesület (Radikalno udruženje za sjedinjene evropske države – RUSED); Horvát Kereszténydemokrata Párt (Hrvatska kršćanska demokratska stranka); Horvát Demokrata Párt (Hrvatska demokratska stranka); Horvát Demokrata Közösség (Hrvatska demokratska zajednica); Horvát Parasztpárt (Hrvatska seljačka stranka); Horvát Békemozgalom (Hrvatski mirotvorni pokret, Split); (A) Horvátországi Zöldek Szövetsége (Savez zelenih Hrvatske); Horvát Párt (Hrvatska stranka); Muzulmán Demokrata Párt (Muslimanska demokratska stranka, Velika Kladuša–Zagreb); Isztriai Demokrata Szábor (Istarski demokratski sabor, Pula);

Zöld Akció Zágráb (Zelena akcija Zabreb); Zöld Akció Split (Zelena akcija Split); Jugoszláv Önálló Demokrata Párt (Jugoslovenska samostalna demokratska stranka, Vojnić); Horvát Szocialista Ifjúsági Szövetség (Savez socijalističke omladine Hrvatske); Horvát Autonóm Demokrata Szövetség (Autonomni demokratski savez Hrvatske); Horvát Jogpárt (Hrvatska stranka prava); Szerb Demokrata Párt (Srpska demokratska stranka, Knin); Jugoszlávok Pártja (Stranka Jugoslovena); Horvát Szociáldemokrata Szövetség – A Jugoszláv Szociáldemokrata Szövetség keretében (Socijaldemokratski savez Hrvatske – u okviru Socijaldemokratskog saveza Jugoslavije); Horvát Republikánus Parasztpárt (Hrvatska republikanska seljačka stranka, Vinkovci); Horvát Demokrata Akció (Hrvatska demokratska akcija); (A) Jugoszláv Demokrata Kezdeményezés Egyesülete (Udruženje za jugoslovensku demokratsku inicijativu – UJDI); Az Emberi Jogok Védelmének és Előremozdításának Horvát Egyesülete (Hrvatsko društvo za zaštitu i promicanje ljudskih prava); Zora („Zora”, Knin); Az Emberi- és Demokratikus Szabadságjogok Bizottsága (Odbor za ljudska prava i demokratske slobode); (A) Horvát Politikai Bebörtönzöttek Egyesülete (Društvo hrvatskih političkih zatvorenika); Jugoszláv Szociáldemokrata Szövetség (Socijaldemokratski savez Jugoslavije); Horvát Demokrata Klub (Hrvatski demokratski klub); Isztriai Parasztpárt (Istarska pučka stranka, Pula); Jugoszláv Demokrata Munkásszövetség (Jugoslovenski demokratski radnički savez, Gospić); Zöldek Környezetvédő Mozgalom – Eszék (Eko pokret „Zeleni”, Osijek); Rijekai Demokrata Szövetség (Riječki demokratski savez); Horvátországi Magyar Néppárt (Mađarska narodna stranka Hrvatske, Zmajevac); Denacionalizációs Egyesület (Udruženje za denacionalizaciju, Split); Független Demokrata Párt (Stranka nezavisne demokratije, Rijeka); Horvátországi Albánok Demokrata Szövetsége (Demokratski savez Albanaca Hrvatske); Konföderációs Mozgalom (Pokret za konfederaciju); Polgári Párt (Gradanska stranka, Split); Horvát Republikánus Párt (Hrvatska republikanska stranka); Munkanélküliek Független Szakszervezete (Nezavisni sindikat nezaposlenih); Olasz Unió (Taljanska unija, Pula).

*Macedón SZK**

Liga a demokráciáért (Liga za demokratiju); Szocialista Párt (Socijalistička stranka); Macedón Ifjúsági Szervezet (Mladinszka organizacija na Makedonija); Fennmaradás Környezetvédő Egyesület (Ekolosko društvo „Opsztanok”); (Az) Emberi Jogok Macedóniai Fóruma (Forum za covekovi prava na Makedonija); Összmacedón Mozgalom (MAAK – Pokret za svemakedonsku akciju); Földművesek Demokrata Szövetsége (Demokratski savez poljoprivrednika, Strumica); Macedón Szocialista Szövetség (Savez socijalista Makedonije).

*Szerb SZK (Kosovo és Vajdaság Autonóm Tartományokkal)**

Demokrata Párt (Demokratska stranka); Radikális Néppárt (Narodna radikalna stranka); Liberális Párt (Liberalna stranka, Valjevo); (A) Békéért és Demokráciáért Csoport (Grupa za mir i demokratiju); Zöld Párt (Zelena stranka); Szerb Szabadelvű Mozgalom (Srpski slobodarski pokret); Demokrata Megújhódási Mozgalom (Pokret za demokratsku obnovu); Jugoszláv Szociáldemokrata Szövetség (Socijaldemokratski savez Jugoslavije); Jugoszláv Szövetség (Jugoslovenki savez); Demokrata Földműves-Környezetvédő Párt (Demokratska zemljoradnička-ekološka stranka); Környezetvédő Mozgalom – Belgrád (Eko pokret Beograd); Az Emberi Jogok Jugoszláv Fóruma (Jugoslovenski forum za ljudska prava); Szerbia Fiatalfiak Szociáldemokrata Szövetsége (So-

cijaldemokratski savez mladih Srbije); Demokrata Szabadságpárt (Demokratska stranka slobode); Demokrata Fórum (Demokratski forum); Jugoszláv Munkáspárt (Radnička partija Jugoslavije); Szerb Néppárt (Srpska narodna partija, Čačak); Radikális Párt – Radikális Demokraták Szövetsége (Radikalna stranka – Savez radikalnih demokrata, Novi Sad); Népi Demokrata Alternatív Mozgalom (Narodna demokratska alternativa, Novi Sad–Beograd); (A) Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége (Demokratska zajednica vojvodanskih Mađara, Ada); Szerb Nemzeti Megújulás (Srpska narodna obnova, Nova Pazova); Szolidaritás (Solidarnost, Novi Sad); Független Újságíró Egyesület (Nezavisno društvo novinara, Novi Sad); (A) Ruszinok és Ukránok Jugoszláv Szövetsége (Savez Rusina i Ukrajinaca Jugoslavije, Novi Sad); Vajdasági Parasztszövetség (Savez seljaka Vojvodine, Novi Sad); Szlovák Matica (Matica slovačka, Novi Sad); (A) Vajdasági Fiatalok Szociáldemokrata Szövetsége (Socijaldemokratski savez mladih Vojvodine, Novi Sad); Demokrata Kör (Demokratski krug, Novi Sad); Munkás- és Parasztpárt (Seljačka radnička partija, Srbobran); Környezetvédő Mozgalom (Eko pokret, Priština); Kosovói Parasztpárt (Seljački savez Kosova, Priština); Kosovói Liberális Párt (Liberalna stranka Kosova, Priština); Ifjúsági Parlament (Omladinski parlament, Priština); „Božur” (Kosovo Polje); Kosovo Demokrata Szövetsége (Demokratski savez Kosova, Priština); Kosovói Szociáldemokrata Párt (Socijaldemokratska partija Kosova, Priština); (A) Kosovói Igazság Mozgalom (Pokret za istinu o Kosovu); Az Emberi Jogok és Szabadságot Védő Bizottság (Odbor za zaštitu ljudskih prava i sloboda, Priština); Filozófusok és Szociológusok Egyesülete (Društvo filozofa i sociologa, Priština); Szerb Megújodási Mozgalom (Srpski pokret obnove).

*Szlovén Köztársaság**

Szlovén Parasztszövetség (Slovenska kmečka zveza); Szlovén Demokrata Szövetség (Slovenska demokratična zveza); Szlovén Szociáldemokrata Szövetség (Socialdemokratska zveza Slovenije); Szlovén Kereszténydemokraták (Slovenski kršćanski demokrati); Szlovéniai Zöldek (Zeleni Slovenije); Szlovén KSZ – Demokrata Reformpárt (ZKS – Stranka demokratične preнове); SZSZISZ – Liberális Párt (ZSMS – Liberalna stranka); Szlovén Szocialista Szövetség (Socijalistična zveza Slovenije); Szlovén Kommunista Párt (Komunistična partija Slovenije); Jugoszláv Szövetség (Jugoslovenska zveza); (A) Polgárok Egyenjogúságát Védő Szövetség (Savez za očuvanje ravnopravnosti građana); Ősz Párducok – Nyugdíjasok Pártja (Sivi panterji – Stranka upokojencev, Maribor); Muzulmán Demokrata Párt (Muslimanska demokratska stranka, Koper); Szlovén Iparosok és Vállalkozók Pártja (Slovensko obrtno-podjetniška stranka, Kranj).

* A macedóniai, szlovéniai és a szerbiai nemzetiségi szervezetek esetében nem mindig sikerült a szervezet nevét a forrásnyelven is megszerezni, tekintettel, hogy az adatokhoz főként szerb-horvát források alapján jutottunk.

K É R D Ő Í V

az alternatív szervezetekhez (pártokhoz, szövetségekhez, mozgalmakhoz, egyesületekhez)

1. A párt (szövetség, mozgalom, egyesület) neve, elnevezésének rövidítése (ha van) és a szervezet jel(vény)e vagy szimbóluma.
2. A megalakítását célzó kezdeményezés, illetve a megalakulás helye és időpontja. Bejegyezték-e és mikor?
3. Alapító okmány.
4. Programja vagy programtervezete (kérjük mellékelni).
5. Folytatója-e a szervezet valamely korábbi párt (szervezet) hagyományainak?
6. Szervezeti felépítése és működési elvei.
7. Képviselési szerve és ennek tagjai.
8. Vannak-e tagozatai, hol és mikor alakultak?
9. A szervezethez való csatlakozás módja.
10. A tagság létszáma.
11. Székhelye, a kapcsolatfenntartó iroda pontos címe (ha nincs, postacím).
12. Van-e „hivatalos” szócsöve – a szerkesztőség neve és címe.
13. Fontosabb események, akciók a szervezet (párt) megalakulása óta.
14. Pártként kíván-e működni és részt vesz-e a soron következő választásokon?
15. Koalícióra lépett-e (szándékozik-e lépni) más szervezetekkel és melyekkel?
16. Esetleges további információk.

Dátum

Az adatközlő neve és funkciója

RASLOJAVANJE POLITIČKE SCENE (I DEO)

UVODNA REČ

Januara 1990. godine nametnula nam se zamisao da ćemo sačiniti jedan dokumentarni broj o jugoslovenskoj alternativnoj političkoj sceni, kako bismo na stupcima našeg časopisa fiksirali onaj istorijski trenutak koji je, naizgled, posle više srednjoevropskih i istočnoevropskih socijalističkih zemalja povukao za sobom i Jugoslaviju. Pored zvanične političke scene, u pojedinim delovima naše zemlje, doduše sa različitim intenzitetom, i pomeranjem faza, sve je plastičnije dolazila do izražaja jedna (ili više) alternativna politička scena, čiji su akteri sve glasnije i odlučnije požurivali i zahtevali preraspodelu jednopartijske, monopolističke (diktatorske) vlasti putem demokratskih, višestranačkih izbora, slobodno političko i drugo interesno organizovanje građana i slobodu njihovog udruživanja.

Želja inicijatora poduhvata – dr Karolja Junga i urednice našeg časopisa – bila je da ovo političko raslojavanje koje naznačuje istorijsku prekretnicu ima – u skladu sa naučnim karakterom samog časopisa – vrednost izvornika, uz to da relevantni materijal bude dostupan i na mađarskom jeziku, kako bi kasnije kao dokumenat vremena mogao da predstavlja (i) osnovu za dalja istraživanja i naučna vrednovanja. Stoga nam se kao najprihvatljivije i najobjektivnije rešenje učinilo da alternativne organizacije same govore o sebi: da svaka od njih stavi na sto svoju posetnicu, svoju „ličnu kartu“.

Na svom sastanku održanom 6. februara 1990. godine, Uredništvo časopisa *Létünk* jednodušno je podržalo plan dokumentarnog broja naše revije koji bi trebalo da prikaže jugoslovensku alternativnu scenu i ujedno se saglasila i sa predlogom anketnog lista podnetog od strane urednice kojim se Uredništvo, uz jedan propratni dopis obratio za saradnju alternativnim organizacijama (strankama, pokretima, grupama itd).

Od 7. februara do 31. marta kontinuirano smo razasli umnožene anketne listove na adrese pribavljene okolišnim putem sa mnogo napora i zauzimanja, pošto u početku skoro i nije bilo nekih službeno registrovanih organizacija (njih je bilo jedino u Sloveniji i po nekoliko u Hrvatskoj), a malo je bilo i objavljenih kontaktnih adresa. Tako smo se obratili na adrese oko 120 alternativnih organizacija, nekima smo pisali više puta (dva, tri, štaviše, četiri puta) jer se ni pošta nije baš u svim slučajevima pokazala najpouzdanijom... U međuvremenu smo povelu trku sa vremenom koje je diktiralo prosto neuhvatljivi tempo, stoga smo se stalno osećali kao da kaskamo za događajima...

U zapadnom delu naše zemlje – prvo u Sloveniji a zatim i Hrvatskoj – alternativna politička scena je naprosto od danas na sutra postala službena: registrovane su (legalizovane) novoosnovane stranke, započele su pripreme, a održani su i višestranački izbori,

nedavno još alternativnim smatrane stranke „izbijaju u prvi plan“ kao opozicija; od njih su neke pobedile na izborima i stekle legitimnu vlast. I upravo u tim delovima naše zemlje naše cirkularno pismo je naišlo na najmanji odjek, naime, tamošnje stranke, političke orgaizacije koje su krenule u izbore imale su na raspoloženju malo vremena za pripreme te su se bavile same sa sobom, predizbornim pripremama, sređivanjem svojih redova, stoga nisu imale vremena, a možda se nisu ni osetile zainteresovanim da komuniciraju sa sredinom van okvira svoje izborne regije.

Trebalo je da shvatimo kako, u stvari, nema mogućnosti – ne našom krivicom – za sačinjavanje posebnog dokumentarnog broja koji bi obuhvatio *celokupnu*, svejugoslovensku scenu, odnosno, njegova bi se realizacija toliko oteгла da bi aktuelnost izgubili svi materijali koji su stigli u našu redakciju. To bismo, međutim, smatrali nedostojnim postupkom prema onim organizacijama koje su nas počastvovalе svojim odgovorima, smatrajući naš poduhvat zajedničkim interesom. Tako je dokumentarni broj skučen na rubriku dokumenata, u kojoj ćemo ovom prilikom moći da prezentujemo samo deo aktera sa sve šire političke scene, i to za razliku od naše prvobitne zamisli ne po republika-ma nego po abecednom redu.

Mi se nadamo da ćemo uspeti da prevladamo probleme koji su nastali usled prebrzog sleda događaja, nedostatka odgovarajućeg odjeka, neodržanih obećanja, kratkih spojeva na komunikacionim vezama, prevoda i obrade pristiglih materijala, kao i manjkavosti timskog rada na ovom poduhvatu te da ćemo moći nastaviti započeti posao. Greške i eventualne nedoslednosti koje se javljaju u sada objavljenom materijalu – svesni smo da ima i njih – trebalo bi pripisati naznačenim okolnostima. Stoga molimo čitaoce da našu ispriku uvažе. Međutim, mišljenja smo da je važnije da makar i u najsirovijem obliku *sada* obelodanimo tako teško sakupljeni materijal nego da to bude u „izbrušenom obliku“ ali mnogo kasnije. Tim više što će 1990. godina – sad već veoma verovatno – ući u istoriju kao godina preraspodele vlasti širom Jugoslavije.

ĐENĐI AROKSALAŠI BORZA

DECOMPOSING POLITICAL SCENE (PART I)

PREFACE

In January 1990 the idea was born to prepare a documentary issue about the evolving Yugoslav alternative political scene, fixing thereby also in the columns of our journal the political moment which seemed to grip, after several Middle- and Eastern-European socialist countries, Yugoslavia, too. Beside the official political scene – though with various intensity and phase displacement in different parts of the country – the appearance of one (or more?) alternative political scene has become nevertheless more and more evident, the performers of which urged and called louder and louder and more and more resolutely for redistribution of the one-party, monopolistic (dictatorial) power by democratic, multi-party system with free election as well as for the freedom of citizens to free political and other kinds of organization and association of common interests.

The initiators of this undertaking, Dr. Károly Jung and the Editor of the journal wanted to document this political decomposition predicting this historical turning-point – actually in that way that it should have a source value in accordance with the character of the journal, and besides making the concerning material reachable in Hungarian as well, it should serve later on as a document of an epoch, making (also) a basis for further investigations and scientific evaluations. The most acceptable and objective solution seemed to be to ask each alternative organization for confession i. e. for putting their "visiting-cards" on the table.

The draft of the documentary issue presenting the Yugoslav alternative political scene was supported unanimously on the meeting of the Editorial Board of "Létünk" held on 6th February 1990 and a draft questionnaire proposed by the Editor was approved, followed by a letter of editors, in which they turn to the alternative organizations (parties, unions, groups, etc).

It seemed to us that moment that we are fully aware of the magnitude of the task, the aggravating circumstances, but simultaneously also of our limited possibilities compared to the undertaking – however, having all these facts in our mind, it seemed reasonable for us that the material could be brought together in two months. It appeared in the course of work that the difficulties were much more than expected...

The multiplied questionnaires have been sent off continually to the addresses obtained only circumstantially and with a lot of trouble from 7th February to 31st March, since the number of officially registered organizations (only in Slovenia and a few in Croatia) was very small at the beginning and just a few of them disposed of published contact

address. We have turned to about 120 alternative organizations (i.e. their representatives), to some of them several (one, three, even four) times (neither the post proved to be trustworthy in each case...). In the meantime we have run a race with time which set an unattainable pace, so we have had the feeling that we did not keep up with the events.

In the western part of the country – first in Slovenia, then also in Croatia the alternative political scene became official almost from one day to other: the newly established political parties were registered, the preparations for the multi-party elections were going on, the parties, being treated recently as alternative ones, were "promoted" to the opposition of the party which ruled up to the present, some of them won at the election and gained legitimate power. Our circular letter found the poorest response in these parts of the country, since the parties, political organizations, starting in the election and preparing themselves for it within the given, extremely short time, were occupied with themselves, with preparation of the election and consolidation of their lines, thus, they had neither time, but apparently nor interest to communicate with the media outside the election territories.

We had to realize that – for reasons beyond our control — we did not have possibilities to bring together a special documentary issue comprehending the *entire*, all-Yugoslav scene or the realization of it would last so long that the actuality of materials reaching our office would be lost. We considered that it would be unfair towards the organizations which deemed us worthy to answer, treating our undertaking as a common interest. In this way the documentary issue "shrank" to a documentary column, in which we are able to introduce by this opportunity only a part of performers of the decomposing political scene, actually – contrary to our original conception – not in a division into republics, but in alphabetical order.

We hope that we shall succeed to overcome the problems arising from the rushing events, lack of adequate response, unkept promises, communication short circuits, translation and elaboration of the received materials as well as from the lack of team work needed for this undertaking and we shall be able to continue the initiated work. The errors and occasional inconsequences, appearing in the material published at present – we are fully aware that such ones exist – may be attributed to the indicated circumstances. Therefore, we kindly ask our readers for forgiveness and understanding. However, we considered more important to publish the material brought together with difficulty, even in rougher form but *now* and not much later, maybe in a "well-refined" form. All the more because it is very likely that 1990 will enter into the history all over Yugoslavia as the year of power redistribution.

GYÖNGYI ÁROKSZÁLLÁSI BORZA